

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU40

Utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen

Sammanfattning

Utskottet föreslår med stöd av sin initiativrätt ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen. Utskottet tar i sitt ställningstagande upp olika frågor som utredningen ska behandla och som gäller utformningen av stödet till riksdagen och dess ledamöter.

Behandlade förslag

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag till ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
En utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen	5

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Stockholm den 15 juni 2023

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP) och Lars Johnsson (M).

Redogörelse för ärendet

Under våren 2023 påbörjades en diskussion inom utskottet om en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen. Ett beredningsarbete påbörjades för att utskottet skulle kunna ta ett utskottsinitiativ om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en sådan utredning.

Inom riksdagen har vidare en diskussion förts om att vissa andra frågor bör bli föremål för en översyn. Dessa diskussioner har gällt frågor om riksdagsarbetet och ledamöters villkor m.m.

Riksdagen beslutade härutöver, på förslag av konstitutionsutskottet, den 29 mars 2023 om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om att en utredning bör se över frågan om regeringens samråd med EU-nämnden när det gäller A-punkter vid möten med Europeiska unionens råd (bet. 2022/23:KU18, rskr. 2023/23:158–159).

Utskottets överväganden

En utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en utredning om stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Bakgrund

Riksdagen och dess ledamöter

All offentlig makt i Sverige utgår från folket, och riksdagen är folkets främsta företrädare (1 kap. 1 och 4 §§ regeringsformen, förkortad RF). Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas samt granskar rikets styrelse och förvaltning. Den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse (1 kap. 1 § RF).

Grundläggande bestämmelser om riksdagen och riksdagsarbetet finns i regeringsformen. Ytterligare bestämmelser om riksdagsarbetet finns i riksdagsordningen (RO).

Till stöd för riksdagen och dess ledamöter finns dels Riksdagsförvaltningens olika enheter, dels partikanslierna. Partikanslierna får i sin tur stöd av Riksdagsförvaltningen för sitt arbete i riksdagen.

Riksdagsförvaltningen

Inledning

Riksdagsförvaltningen är en myndighet under riksdagen med uppgift att biträda riksdagen genom att ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EUnämnden samt genom att bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet (14 kap. 2 § RO och 1 § lagen [2011:745] med instruktion för Riksdagsförvaltningen, nedan instruktionslagen).

I riksdagsordningen och instruktionslagen anges närmare vilka myndighetsfunktioner och förvaltningsuppgifter Riksdagsförvaltningen ska svara för, liksom att förvaltningen bl.a. ska informera om riksdagens arbete samt vårda och bevara de byggnader och samlingar som riksdagen och Riksdagsförvaltningen disponerar.

Riksdagsförvaltningens historiska utveckling

Riksdagsförvaltningen hade från 1960-talet en tydlig uppdelning i tre relativt självständiga delar: utskottskanslierna (inklusive från mitten av 1990-talet EU-nämndens kansli), kammarkansliet och förvaltningskontoret. Förvaltningskontoret ansvarade för de praktiska och administrativa delarna av förvaltningens verksamhet, bl.a. lokaler, arvoden, löner och pensioner samt framställningen av riksdagstrycket. Utskottskanslierna och kammarkansliet, dvs. de delar av verksamheten som var mer direkt kopplade till det politiska arbetet i riksdagen, stod under parlamentarisk ledning av talmanskonferensen medan förvaltningsstyrelsen var ledningsorgan för förvaltningskontoret, som var en egen förvaltningsmyndighet. Talmanskonferensen bestod av talmannen och de vice talmännen, en företrädare för varje partigrupp i riksdagen, utskottens ordförande samt riksdagsstyrelsens vice ordförande. Förvaltningsstyrelsen i sin tur bestod av talmannen och åtta andra valda ledamöter. Riksdagsdirektören (kammarsekreteraren) var chef för kammarkansliet och förvaltningsdirektören för förvaltningskontoret. Varje utskottskansli leddes av en kanslichef.

Den tydliga uppdelningen av de olika verksamhetsgrenarna ansågs med tiden medföra samordningsproblem, och olika ordningar för ökad integration inom förvaltningen övervägdes (se bl.a. konstitutionsutskottets utl. nr 20 år 1968 s. 49 f.). I dessa överväganden ansågs det samtidigt viktigt att kammarkansliet och utskottskanslierna så långt som möjligt skulle befrias från sådant arbete som inte direkt var kopplat till beredningen av riksdagsärenden; sådana uppgifter skulle i stället utföras av förvaltningskontoret. För att underlätta samordningen inom förvaltningen föreslogs 1998 bl.a. att riksdagsdirektören skulle få ett överordnat ansvar för ledningen och samordningen i hela riksdagsförvaltningen. En samordningsgrupp skulle också inrättas, bestående av riksdagsdirektören, förvaltningskontorets chef, kammarkansliets kanslichef och en tjänsteman med ansvar för samordning av frågor som rörde utskottskansliernas arbete (förs. 1997/98:RFK4).

Konstitutionsutskottet ansåg att dessa åtgärder innebar ett steg i rätt riktning men efterlyste ytterligare förändringar när det främst gällde den parlamentariska ledningen av riksdagens arbete och förvaltning (bet.1997/98:KU34). En översyn av ledningsorganisationen borde enligt utskottet ha gjorts först och fått bilda utgångspunkt för överväganden om tjänstemannaorganisationen. En konsekvens av det förslag som hade lämnats var enligt utskottet att det inte kunde ske någon samordnad ledning av riksdagsdirektörens arbete eftersom direktören ansvarade för en del av sina uppgifter inför talmannen och talmanskonferensen och för en annan del inför förvaltningsstyrelsen. Efter ett tillkännagivande till talmanskonferensen, på förslag av konstitutionsutskottet, tillsattes mot denna bakgrund Riksdagskommittén 1998.

Som ett resultat av Riksdagskommitténs förslag infördes i juli 2000 en ny förvaltningsstruktur i riksdagen (förs. 1999/2000:TK1 och förs. 1999/2000:TK2, bet. 1999/2000:KU19). Den innebar bl.a. att Riksdagsförvaltningen blev en ny samlad förvaltningsmyndighet; förvaltningskontoret

upphörde därmed att vara en egen förvaltningsmyndighet och utgjorde i stället en av tre delar i den nya myndigheten (nu med namnet administrativa kontoret). Övriga delar var utskottskanslierna inklusive EU-nämndens kansli respektive kammarkansliet. Administrativa kontoret bestod i sin tur av tre avdelningar för it-frågor, kunskapsförsörjning respektive intern service (bevakning, fastighetsfrågor, lokalvård m.m.). Därutöver fanns stabsheter under förvaltningschefen med ansvar för bl.a. personal- och ekonomifrågor. Riksdagsförvaltningen kom därmed att bestå av tre huvudblock: utskottskanslierna inklusive EU-nämndens kansli, kammarkansliet och administrativa kontoret.

Den parlamentariska ledningen av hela Riksdagsförvaltningen skulle utövas av den nya riksdagsstyrelsen (förs. 1999/2000:TK1 s. 20 f.). Systemet med skilda parlamentariska ledningsorgan hade, anförde Riksdagskommittén, haft vissa fördelar. Det hade exempelvis möjliggjort en hög grad av parlamentarikerinflytande över förvaltningsverksamheten utan att partiföreträdarna för den skull hade behövt betungas av hanteringen av ärenden med mindre betydelse för den politiska verksamheten. Samtidigt ansåg man att systemet med skilda parlamentariska ledningsorgan hade inneburit både samordningsproblem och att riksdagsdirektören ansvarade inför olika styrelser för olika delar av sin verksamhet. En gemensam styrelse skulle också, anfördes det, ges bättre förutsättningar att bedriva ett arbete som syftade till att förändra och förbättra villkoren och formerna för den parlamentariska verksamheten.

Den tidigare talmanskonferensens sammansättning ansågs med sina 29 ledamöter vidare vara så omfattande att det försvårade ett effektivt arbetssätt. För att den nya riksdagsstyrelsen skulle kunna arbeta effektivt borde den enligt kommittén ha ett förhållandevis begränsat antal ledamöter. Den borde vidare med tanke på sina beslutsfunktioner ha en sammansättning som så långt som möjligt var proportionell mot partifördelningen i riksdagen. Samtidigt var det ett starkt önskemål att samtliga partier skulle ha möjlighet att delta i styrelsens arbete. Kommittén konstaterade att riksdagsstyrelsen skulle behöva ha 24–25 valda ledamöter för att alla partigrupper skulle garanteras en styrelseplats med en sammansättning som motsvarade kammarens mandatfördelning. En så stor styrelse kunde enligt kommittén inte utan stora svårigheter fungera som ett organ i vilket reella diskussioner ägde rum. Kommittén stannade mot denna bakgrund för att föreslå att antalet valda ledamöter i styrelsen inte skulle vara större än vad som krävdes för att dess sammansättning ”på ett rimligt sätt” skulle kunna återspegla styrkeförhållandena i riksdagen. Kommittén föreslog att den nya styrelsen skulle ha tio valda ledamöter. Partiernas ledamöter i valberedningen kunde, anförde kommittén, genom att lägga fram en gemensam lista för valet på frivillig väg åstadkomma att så många som möjligt av riksdagens partier representerades i styrelsen trots det begränsade antalet ledamöter. Något eller några partier skulle emellertid sannolikt bli utan styrelseplats; dessa partier föreslogs ha närvaro- och yttranderätt vid styrelsens sammanträden.

Riksdagsförvaltningens nuvarande organisation

Grunderna i den organisationsstruktur som infördes 2000 finns kvar, med en samlad förvaltningsmyndighet som svarar för stödet till den parlamentariska processen och med en myndighetsstyrelse, riksdagsstyrelsen, som styr denna verksamhet. Förändringar har emellertid genomförts inom myndigheten Riksdagsförvaltningen, främst genom skapandet av fler avdelningar.

Riksdagsstyrelsen består av talmannen som ordförande och tio andra ledamöter som riksdagen väljer inom sig för en valperiod (4 kap. 4 § RO och tillägsbestämmelse 4.4.1). Riksdagsstyrelsen överlägger om planeringen av riksdagsarbetet och har rätt att göra framställningar hos riksdagen bl.a. i frågor som gäller riksdagsarbetets bedrivande (4 kap. 4 § och 9 kap. 17 § RO samt tillägsbestämmelse 9.17.2). Styrelsen beslutar också bl.a. om Riksdagsförvaltningens arbetsordning, verksamhetsplan och årsredovisning och om förslag till budget för förvaltningen (10 § instruktionslagen). Talmannen har rätt att rösta i styrelsen. De vice talmännen, de gruppleddare som inte är ledamöter av styrelsen och riksdagsdirektören får delta i överläggningarna men inte i beslutsfattandet. Riksdagsstyrelsen består för närvarande av tre ledamöter från Sverigedemokraterna, två ledamöter vardera från Socialdemokraterna och Moderaterna samt en ledamot var från Vänsterpartiet, Centerpartiet respektive Miljöpartiet. För varje ledamot finns en ersättare från samma partigrupp.

Också de särskilda företrädarna för riksdagsgrupperna, gruppleddarna, har en roll i planeringen av riksdagsarbetet eftersom talmannen ska samråda med gruppleddarna om arbetet i kammaren (4 kap. 3 § RO). Samråd äger rum också om andra frågor.

Riksdagsförvaltningen består i dag av följande sju avdelningar:

- kammaravdelningen
- utskottsavdelningen
- förvaltningsavdelningen
- fastighets- och serviceavdelningen
- säkerhetsavdelningen
- it-avdelningen
- kommunikationsavdelningen.

Riksdagsdirektören, som väljs av riksdagen för en valperiod i taget, är chef för myndigheten (14 kap. 4 § RO). Till stöd för riksdagsdirektören finns en ledningsgrupp, som utöver riksdagsdirektören består av avdelningscheferna samt chefen för staben för talmannen och riksdagsdirektören. Ledningsgruppen är ett samrådsorgan för riksdagsdirektören och ett forum för planering och samordning av frågor inom Riksdagsförvaltningens uppdragsområden. Ledningsgruppen är inte ett beslutsorgan.

Varje avdelning leds av en avdelningschef och avdelningarna i sin tur är indelade i enheter med enhetschefer. Kammaravdelningen (vilken motsvarar kammarkansliet i den tidigare organisationen) består av enheterna kammarkansliet, protokollskansliet, riksdagens internationella kansli, riksdagens

utredningstjänst och sekretariatet för EU-samordning. Chefen för kammaravdelningen är biträdande riksdagsdirektör. Utskottens och EU-nämndens kanslier utgör tillsammans med utvärderings- och forskningssekretariatet utskottsavdelningen. Kanslierna leds av en kanslichef och sekretariatet av en sekretariatschef. Inom förvaltningsavdelningen finns bl.a. enheter för ekonomiadministration, personalfrågor och förvaltningsjuridik. Fastighets- och serviceavdelningen ansvarar, utöver för riksdagens fastigheter, bl.a. för riksdagstryckeriet. Säkerhetsavdelningen består av funktioner för bevakning, larmcentral och beredskap. It-avdelningen ansvarar för bl.a. produktion, utveckling samt support och utbildning inom it-området. Kommunikationsavdelningen slutligen består bl.a. av enheter för kommunikation till medierna och allmänheten samt för besök, utbildning och evenemang. Också Riksdagsbiblioteket sorterar under kommunikationsavdelningen.

Vid sidan av de olika avdelningarna finns en stab för talmannen och riksdagsdirektören. Till stabens uppgifter hör bl.a. att ge stöd till talmannen och de vice talmännen i talmansuppdraget samt till riksdagsdirektören i ledningen och styrningen av förvaltningens verksamhet, att planera och samordna riksdagsstyrelsens sammanträden samt att svara för den övergripande planeringen, samordningen och uppföljningen av förvaltningens verksamhet.

Närmare om stödet till kammaren och utskotten

Som framgått var stödet till riksdagen och dess ledamöter länge uppdelat, med stödet till den politiska beslutsprocessen (kammaren och utskotten) å ena sidan och det administrativa stödet (förvaltningskontoret) å den andra; kammaren och utskotten biträdades av egna kanslier som inte var en del av förvaltningskontoret. Stödet till vad som i förarbetena till 1974 års regeringsform kallas ”det egentliga riksdagsarbetet” var därmed något som kammaren och utskotten själva rådde över (prop. 1973:90 s. 583). Den svenska riksdagens utskott har traditionellt haft en mycket stark ställning jämfört med utskotten i andra parlament, bl.a. på grund av att de redan tidigt var grundlagsfästa och hade en formellt självständig ställning i förhållande till kungen och hans regering. Att utskotten biträdades av egna kanslier, vilket sedan enkammarreformen är förankrat i riksdagsordningen (och dessförinnan i riksdagsstadgan), har också bidragit till deras särskilda ställning; de kunde genom att anställa egna tjänstemän skapa sig ett självständigt kunskapsunderlag. Det administrativa stöd som förvaltningskontoret svarade för skulle som nämnts också i största möjliga utsträckning befria kammarkansliet och utskottens kanslier från annat arbete än sådant som hade omedelbart samband med handläggningen av riksdagsärenden (förs. 1982/83:25 s. 15 f.).

Kammarens och utskottens kanslier är i dag som nämnts en del av Riksdagsförvaltningen. Kammarens arbete stöds främst av enheten kammarkansliet inom kammaravdelningen. Kammarkansliet ska bl.a. biträda talmannen och verksamheten i kammaren. Utskottens och EU-nämnden har alla egna kanslier som biträder utskotten respektive nämnden (tilläggsbestämmelse 14.2.1).

Ordförandekonferensen, som består av talmannen och utskottens och EU-nämndens ordförande, är ett forum för samråd. Vid konferensen diskuteras frågor av gemensamt intresse för kammaren, utskotten och EU-nämnden. Vid ordförandekonferensens sammanträden närvarar också riksdagsdirektören samt cheferna för kammaravdelningen och utskottsavdelningen.

Gruppledarna, dvs. särskilt utsedda företrädare för riksdagens partigrupper, samråder med talmannen bl.a. om arbetet i kammaren (4 kap. 3 § RO).

Närmare om stödet till riksdagens ledamöter och partigruppernas riksdagskanslier

Riksdagsförvaltningens uppdrag är bl.a. att ge ett väl fungerande stöd till riksdagens ledamöter och partigrupper. Utöver det stöd som avser arbetet i utskotten och kammaren tillhandahåller förvaltningen ett administrativt ledamotsstöd bl.a. genom att hantera ledamöternas ekonomiska ersättningar (arvoden, reseersättningar, omställningsstöd m.m.). Dessutom ges stöd i form av bl.a. övernattningsbostäder, it-utrustning och support, barnverksamhet samt kontorsservice.

De ledamöter som valts in i riksdagen och som tillhör samma parti bildar en partigrupp. Till stöd för partigruppen och dess ledamöter har partierna egna kanslier i riksdagen. Där arbetar experter, politiska sekreterare och assistenter som partiet anställer. Partierna får utöver partistödet också ett ekonomiskt kanslistöd för att bekosta arbetet i riksdagen. Stödet ska bl.a. motsvara kostnaderna för en politisk sekreterare per ledamot. Kansliernas storlek varierar därmed i förhållande till hur många mandat partiet har i riksdagen, men partierna bestämmer själva hur de ska fördela pengarna för att bygga upp ett kansli som passar ledamöternas behov och önskemål. Riksdagsförvaltningen svarar för stöd och service till partikanslierna i form av bl.a. lokaler, teknisk och annan praktisk utrustning samt kunskapsstöd i form av exempelvis riksdagens utredningstjänst och Riksdagsbiblioteket.

Riksdagsstyrelsen utser ett ledamotsråd (rådet för ledamotsnära frågor) för varje valperiod (14 och 15 §§ instruktionslagen). I rådet behandlas administrativa frågor som rör ledamöterna, exempelvis om bostäder och teknisk utrustning. Ledamotsrådet, som är ett forum för samråd, sammanträder normalt sex gånger per riksmöte. I rådet ingår riksdagsdirektören och en ledamot för varje partigrupp i riksdagen. Innan riksdagsdirektören avgör ett ärende av större vikt eller principiell betydelse för riksdagens ledamöter ska han eller hon samråda med ledamotsrådet. Om två eller flera ledamöter i rådet är emot riksdagsdirektörens förslag till avgörande av ett förelagt ärende ska riksdagsdirektören hänskjuta ärendet till riksdagsstyrelsen för beslut.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen är folkets främsta företrädare och därmed det centrala statsorganet. Till dess huvudfunktioner räknas lagstiftning, statens budget samt kontroll av regeringen och andra myndigheter. I riksdagsarbetet intar utskotten en central

plats. Riksdagens ledamöter representerar partier men varje ledamots mandat är också personligt.

Huvuduppdraget för Riksdagsförvaltningen är att ge stöd till den politiska beslutsprocessen i kammare och utskott samt till riksdagens ledamöter så att de ges bästa möjliga förutsättningar för att utföra riksdagsuppdraget. Alltsedan den partiella författningsreformen under 1960-talet och antagandet av vår nuvarande regeringsform i mitten av 1970-talet har också vikten av detta stöd understrukits. Olika delar av förvaltningen bidrar till huvuduppdraget på olika sätt. Det kan ske direkt genom stöd till kammaren, utskotten och ledamöterna eller indirekt genom stöd till de direkt stödjande delarna. Härutöver har också partigrupperna i riksdagen egna kanslier som syftar till att riksdagsledamöterna och partigrupperna ska få det stöd de behöver för att det parlamentariska arbetet ska fungera väl.

Utvecklingen under senare tid har inneburit förändringar, både för riksdagen och för samhället i övrigt. Internationaliseringen, digitaliseringen och det förändrade säkerhetsläget i världen är exempel på förhållanden som för riksdagsledamöternas del ställer nya krav på arbetssätt, behov av kunskapsunderlag och administrativa rutiner. Det nuvarande parlamentariska läget har härutöver inneburit att riksdagens roll ökat i det politiska beslutsfattandet. Kraven på utskotten har ökat och ledamöter måste i ökande utsträckning sätta sig in i omfattande och komplicerade riksdagsärenden och inhämta kunskap genom omvärldsbevakning, samtidigt som kontakten med väljare och det övriga civilsamhället ska upprätthållas. Till detta kommer den utveckling i hela samhället som bl.a. innebär ett krav på ökad digitalisering och administration samt en förväntan på att människor ska utföra många tjänster på egen hand. Denna utveckling återspeglas också i riksdagen och Riksdagsförvaltningen.

Mot denna bakgrund bör enligt utskottet en parlamentariskt sammansatt kommitté tillsättas för att se över stödet i riksdagsarbetet, både vad avser den politiska beslutsprocessen och själva ledamotskapet. Översynen bör inbegripa en redovisning och en analys av behovet av olika typer av stöd samt i vilken utsträckning det bör vara en uppgift för Riksdagsförvaltningen att tillhandahålla dessa stöd. I anslutning till dessa frågor bör också partigruppskansliernas roll övervägas samt hur finansieringen av dem på sikt bör vara utformad.

Översynen ska göras med utgångspunkten att stödet som ges av Riksdagsförvaltningen ska anpassas och utformas utifrån kammarens, utskottens och den enskilda ledamots behov, inom ramen för den arbetsfördelning som gäller mellan riksdag och regering. Utskottens ställning som den bärande delen i riksdagsarbetet bör framhållas och värnas. Ett fortsatt starkt utskottsväsende är således grundläggande, vilket förutsätter att utskotten har egna kanslier som biträder respektive utskott utifrån dess behov och att Riksdagsförvaltningen i övrigt understödjer detta arbete. Vidare bör i översynen vägas in ledamotskapets speciella karaktär. Varje riksdagsledamot har fått sitt mandat av

väljarna och ansvarar för att leva upp till det förtroende detta innebär. Uppdraget är inte jämförbart med en anställning. I det ligger att villkoren för ledamöter kan behöva skilja sig från vad som gäller för andra grupper.

Härutöver finns det enligt utskottet anledning att se över den parlamentariska ledningsorganisationen, inklusive riksdagsstyrelsens roll och sammansättning, och hur styrningen av Riksdagsförvaltningen är utformad. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att förvaltningen består av olika delar som delvis har olika roller och förutsättningar. I översynen bör det övervägas vilken eller vilka styrformer som skapar de bästa förutsättningarna för att Riksdagsförvaltningen, med den politiska beslutsprocessen i fokus, ska tillhandahålla det mest ändamålsenliga stödet till riksdagen och dess ledamöter. I detta sammanhang bör det också övervägas hur processerna för politisk dialog och förankring i frågor om stödets omfattning och utformning bör se ut.

I den utsträckning det bedöms vara relevant kan kommittén göra en internationell utblick för att studera hur stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet ser ut vid andra länders parlament. Det bör dock beaktas att parlamentens ställning, uppgifter och arbetsformer varierar mellan olika länder, vilket i sin tur kan medföra att behovet av stöd ser olika ut i olika parlament.

Kommittén ska lämna de förslag till förändringar den finner nödvändiga, inbegripet författningsändringar. Den ska analysera och redovisa förslagets konsekvenser.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet med utnyttjande av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § RO att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av stödet till den politiska beslutsprocessen och ledamotskapet i riksdagen och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Vidare konstaterar utskottet att det inom riksdagen har aktualiserats andra frågor om riksdagsarbetet och ledamöters villkor m.m. Utskottet anser att den kommitté som utskottet nu föreslår ska sammankallas bör få i uppdrag att se över också dessa frågor. Detsamma gäller den fråga om en översyn av regeringens samråd med EU-nämnden om s.k. A-punkter som omfattas av riksdagens ovan nämnda tillkännagivande till riksdagsstyrelsen.